

Instytut Nauk Biblijnych KUL

Sprawozdanie za rok akademicki 2009/2010

KRZYSZTOF MIELCAREK

I. SPRAWY PERSONALNE

Zespół pracowników naukowych Instytutu Nauk Biblijnych KUL (stan osobowy na dzień 1 października 2010 r.) tworzyli: ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk – dyrektor Instytutu, ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, prof. dr hab. Waldemar Rakocy CM, ks. prof. dr hab. Antoni Tronina, dr hab. Urszula Szwarz, prof. KUL, dr hab. Stefan Szymik MSF, prof. KUL, ks. dr hab. Mirosław Stanisław Wróbel, prof. KUL, ks. dr hab. Dariusz Dziadosz, ks. dr hab. Stanisław Hareźga, dr hab. Krzysztof Mielcarek, ks. dr hab. Wojciech Pikor, dr Henryk Drawnel SDB, dr Andrzej Kiejza OFM^{Cap}, ks. dr Andrzej Piwowar, ks. dr Arnold Zawadzki. Obowiązki sekretarza Instytutu pełnił ks. dr Andrzej Piwowar.

Pracownicy Instytutu odbyli liczne spotkania, których przedmiotem były sprawy bieżące, jak również kwestie związane z obecnością Instytutu na forum uniwersyteckim i ogólnopolskim. W sposób szczególny dotyczyły one serii wydawniczych firmowanych przez INB KUL, tematyki sympozjów organizowanych przez Instytut, wreszcie współpracy z Działem Biblijnym im. Jana Pawła II, którego przewodniczącym jest ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk.

II. STOPNIE NAUKOWE

1 stycznia 2010 r. prof. dr hab. Waldemar Rakocy CM uzyskał stopień profesora zwyczajnego w KUL.

13 lipca 2009 r. ks. Arnold Zawadzki uzyskał tytuł doktora nauk biblijnych w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie na podstawie rozprawy pt. „Osea 10,8-10.11-15 e i suoi echi in Geremia. Un approfondimento esegetico”. Moderatorami rozprawy byli prof. Horacio Simian-Yofre SJ (PIB Rzym) i Georg Fischer SJ (Uniwersytet Innsbruck, Austria). Praca ukazała się drukiem: „Il peccato di Gabbaa” Lublin: Wydawnictwo KUL, 2010.

W roku sprawozdawczym odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. Pawła Laska. Promotorem pracy zatytułowanej *Redakcja Drugiego listu do Koryntian. Hipotezy, ich ocena i perspektywy* był prof. dr hab. Waldemar Rakocy CM, zaś recenzentami ks. dr hab. Dariusz Kotecki, UMK Toruń, i ks. dr hab. Stefan Szymik MSF, prof. KUL.

W ramach seminariów naukowych prowadzonych przez pracowników INB KUL prace magisterskie obronili: M. Chanaka OP, K. Frąckowiak, W. Głowacki, Y. Krauchanka, H. Kryńska, M. Kulczycki, M. Lisowska, Ł. Tkaczyk, A. Trzos-Mularczyk, H. Zarzeka, J. Żelaznowska, S. Żmuda,

III. SYMPOZJA ORGANIZOWANE W INSTYTUCIE NAUK BIBLIJNYCH KUL

W dniach 22-23 października 2009 r. Instytut zorganizował Jesienną Międzynarodową Konferencję Bibliijną pod tytułem: „Pomiędzy Księgą Henocha a Apokalipsą św. Jana. Apokaliptyczny wymiar teologii wczesnego judaizmu i chrześcijaństwa”. Celem sympozjum była refleksja nad zagadnieniami związanymi z rozumieniem tekstów apokaliptycznych w starożytnym judaizmie i chrześcijaństwie. Wśród zaproszonych prelegentów byli wybitni znawcy literatury apokaliptycznej i międzytestamentalnej: prof. John J. Collins, obecnie wykładający Stary Testament w Yale Divinity School, Yale, Conn., USA, oraz prof. James VanderKam, znawca wczesnego judaizmu, tekstów z Qumran oraz etiopskiej *Księgi Henocha*. Prof. VanderKam jest wykładowcą na katolickim Uniwersytecie Notre Dame w Indianie, USA. W ramach sympozjum zostały wygłoszone następujące referaty:

- John Collins (Yale, USA), „Ascent to Heaven in the Early Jewish Apocalypses”;
- ks. Marek Parchem (UKSW, Warszawa), „Motyw wojny eschatologicznej w *Apokalipsie zwierząt* (1 Hen 90,13-19)”;
- James VanderKam (Notre Dame, USA), „Reflections on Early Jewish Apocalypses”;
- ks. Wojciech Pikor (KUL, Lublin), „Ez 38–39 jako zwiastun eschatologii apokaliptycznej”;
- Henryk Drawnel SDB (KUL, Lublin), „Nauczanie i tożsamość upadłych aniołów w *Księdze czuwających* w kontekście religijnym i społecznym Babilonii okresu perskiego i hellenistycznego”;
- ks. Mirosław Wróbel (KUL, Lublin), „Znaki końca czasów w *Apokalipsie Ezdrasza* (4 Ezd)”;
- Michał Wojciechowski (UWM, Olsztyn), „Etyka Apokalipsy”;

- Ryszard Kempniak SDB (PWT, Wrocław), „Apokalipsa Janowa i jej przesłanie na temat wolności”;
- Waldemar Rakocy CM (KUL, Lublin), „Wystąpienie Antychrysta znakiem poprzedzającym przyjście Pana”;
- ks. Paweł Podeszwa (UAM, Gniezno), „To. musth, rion tou/ qeou/ (Ap 10,7) . Od Księgi Mądrości do Apokalipsy według św. Jana”;
- Grzegorz Kubski (UZG, Zielona Góra), „Tadeusza Zielińskiego interpretacja Apokalipsy”;
- Joanna Nowińska SM (Kraków), „Definitywne rozstrzygnięcie wojny dobra ze złem w przekazie Apokalipsy św. Jana”;
- ks. Mariusz Szmajdziński (WSD, Łowicz), „*Apokalipsa Adama*”;
- ks. Antoni Tronina (KUL, Lublin), „*Testament Joba*”.

W dniach 24-25 marca 2010 r. Instytut zorganizował Wiosenne Dni Biblijne zatytułowane: „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana. Biblia o kapłaństwie”. Przedmiotem rozważań była tematyka kapłaństwa staro- i nowotestamentowego. Zaproszeni zostali prelegenci z różnych ośrodków uniwersyteckich w Polsce. W ramach sympozjum zostały wygłoszone następujące referaty:

- ks. Antoni Tronina (KUL, Lublin), „Geneza kapłaństwa biblijnego na tle religii Bliskiego Wschodu”;
- ks. Dariusz Dziadosz (KUL, Lublin), „Kapłaństwo w Izraelu w epoce monarchii”;
- Stefan Szymik MSF (KUL, Lublin), „Biblijne podstawy kapłaństwa hierarchicznego”;
- ks. Wojciech Pikor (KUL, Lublin), „Ezechiel «dźwigający winę» ludu (Ez 4,4-6) – posługa proroka czy kapłana?”;
- ks. Andrzej Piwowar (KUL, Lublin), „Syrach – obrońca prawowitego arcykapłana”;
- ks. Henryk Witczyk (KUL, Lublin), „Modlitwa Jezusa arcykapłana (J 17,1-26)”;
- Ryszard Rubinkiewicz SDB (KUL, Lublin), „Figura niegodnego kapłana w żydowskiej literaturze okresu hellenistycznego”;
- Henryk Drawnel SDB (KUL, Lublin), „Lewi jako idealny kapłan w aramejskich Wizjach Lewiego”;
- ks. Antoni Paciorek (KUL, Lublin), „Jezusowe wezwanie do gorliwości pasterskiej w przypowieści o zagubionej owcy (Łk 15,3-10)”;
- ks. Paweł Podeszwa (UAM, Poznań), „Chrystus jako arcykapłan w świetle J 19,23 i Ap 1,13”;
- ks. Dariusz Kotecki (UMK, Toruń), „Kapłan jako głosiciel Ewangelii. Przyczynek Synoptyków do teologii kapłaństwa”;

- ks. Artur Malina (UŚ, Katowice), „Kapłan nowego przymierza: upodobniony do braci i oddzielony od grzeszników”;
- ks. Waldemar Chrostowski (UKSW, Warszawa), „Konflikt kapłana Amazjasza z prorokiem Amosem (Am 7,10-17). Przypadek czy prawidłowość?”;
- ks. Stanisław Haręzga (KUL, Lublin), „Ideał kapłana na podstawie katalogu cnót w listach pasterskich”;
- Krzysztof Mielcarek (KUL, Lublin), „Nowotestamentowa koncepcja kapłaństwa powszechnego”;
- ks. Arnold Zawadzki (KUL, Lublin), „Idea kapłaństwa w Corpus Paulinum”.

IV. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA PRACOWNIKÓW INSTYTUTU NAUK BIBLIJNYCH

1. Ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne „Pomiędzy Księgą Henocha a Apokalipsą św. Jana”, KUL, Lublin 22-23 października 2009 r.

Wiosenne Dni Biblijne: „Od Melchizedeka do Jezusa Arcykapłana”, KUL, Lublin 23-24 marca 2010 r., referat „Modlitwa Jezusa Arcykapłana (J 17,1-4)”.

Zebranie plenarne Papieskiej Komisji Biblijnej: Rzym, kwiecień 2010 r.

69. Duszpasterskie Wykłady Akademickie „Biblia a moralność. Dar życia – dar przymierza – odpowiedź człowieka”, KUL, Lublin 27-28 sierpnia 2010 r., referat „Obraz Boga w człowieku i jego implikacje moralne”.

Wykłady w TV:

Dwa wykłady w TV „Trwam” na temat Księgi Kronik.

2. Ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne „Pomiędzy Księgą Henocha a Apokalipsą św. Jana”, KUL, Lublin 22-23 października 2009 r.

Wiosenne Dni Biblijne „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana. Biblia o kapłaństwie”, KUL, Lublin 24-25 marca 2010 r., referat „Wola Boga i radość pasterza. Interpretacja Jezusowej przypowieści o zagubionej owcy (Q 15,4.7; Mt 18,12-14; Łk 15,3-10)”.

48. Sympozjum Biblistów Polskich, Tarnów 7-9 września 2010 r.

3. Prof. dr hab. Waldemar Rakocy CM

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne „Pomiędzy Księgą Henocha a Apokalipsą św. Jana”, KUL, Lublin 22-23 października 2009 r., referat „Antychryst znakiem poprzedzającym przyjście Pana”.

Kongres Teologów Polskich „Między sensem a bezsensem ludzkiej egzystencji”, Poznań 16 września 2010 r., prezentacja filmu „Paweł z Tarsu. Pojednanie światów” (G. Misiewicz – D. Trętowicz).

Sesja naukowa na Papieskim Wydziale Teologii we Wrocławiu, wykład: „Apostoł Paweł: szarlatan czy mistyk?”, Wrocław 26 maja 2010 r.

48. Sympozjum Biblistów Polskich, Tarnów 7-9 września 2010 r.

4. Ks. prof. dr hab. Antoni Tronina

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne „Pomiędzy Księgą Henocha a Apokalipsą św. Jana”, KUL, Lublin 22-23 października 2009 r., referat „Testament Joba i początki mistyki merkaby”.

Sympozjum „Tożsamość teologii”, Opole 17 listopada 2009 r., referat „Księga Hioba: spór o istotę teologii”.

Wiosenne Dni Biblijne „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana”, KUL, Lublin 23-24 marca 2010 r., referat „Geneza kapłaństwa biblijnego na tle religii Bliskiego Wschodu”.

48. Sympozjum Biblistów Polskich, Tarnów 7-9 września 2010 r.

5. Dr hab. Urszula Szwarc, prof. KUL

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne „Pomiędzy Księgą Henocha a Apokalipsą św. Jana”, KUL, Lublin 22-23 października 2009 r.

Wiosenne Dni Biblijne „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana. Biblia o kapłaństwie”, KUL, Lublin 24-25 marca 2010 r.

6. Dr. hab. Stefan Szymik MSF, prof. KUL

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Wiosenne Dni Biblijne „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana. Biblia o kapłaństwie”, KUL, Lublin 24-25 marca 2010 r., referat „Biblijne podstawy kapłaństwa hierarchicznego”.

Symposium „Biblia o alkoholu”, Zakroczym 18 maja 2010 r., referat „Winnica i wino – od praktyki do symboliki” oraz referat „Jezus Chrystus a konsumpcja alkoholu”.

Sesja naukowa „Fides ex visu”, Lublin 20-22 maja 2010 r., referat: „Fides ex visu – perspektywa biblijna”

7. Ks. dr hab. Mirosław Stanisław Wróbel, prof. KUL

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne „Pomiędzy Księgą Henocha a Apokalipsą św. Jana”, KUL, Lublin, 22-23 października 2009 r., referat „Znaki końca czasów w Apokalipsie Ezdrasza (4 Ezd)”.

Konferencja Międzynarodowa Specjalizacji Liturgicznej KUL „Święty Jakub z Composteli. Na pielgrzymich szlakach Europy”, KUL, Lublin 29 października 2009 r., referat „Cel i sens pielgrzymowania do Ziemi Świętej”.

Wiosenne Dni Biblijne „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana. Biblia o kapłaństwie”, KUL, Lublin 24-25 kwietnia 2010 r.

Konferencja Międzynarodowa „Żydzi i judaizm we współczesnych badaniach”, Kraków 15-16 czerwca 2010 r., referat „«Żydzi» Janowi jako klucz interpretacyjny w głębszym rozumieniu historii i teologii czwartej Ewangelii”.

69. Duszpasterskie Wykłady Akademickie „Biblia a moralność. Dar życia – dar przymierza – odpowiedź człowieka”, KUL, Lublin 27-28 sierpnia 2010 r., referat „Od lektury słowa bożego do chrześcijańskiego czynu – doświadczenie Szkoły Słowa Bożego i *Lectio Divina*”

48. Sympozjum Biblistów Polskich, Tarnów 7-9 września 2010 r., referat „Ukrzyżowany Mesjasz – od tekstu biblijnego do odpowiedzi człowieka XXI w.”

Wykłady i konferencje publiczne:

„Orędzie biblijne palestyńskiej błogosławionej Mariam od Jezusa Ukrzyżowanego (Małej Arabki)”, Ośrodek Światła i Miłości, Kaliszany 25 października 2009 r.

„Bible in Life of John Paul II” – wykład dla studentów z USA, KUL, Lublin 12 stycznia 2010 r.

Specyfika Pism Janowych – wykład dla koordynatorów XIV Ogólnopolskiego Konkursu Biblijnego, Konstancin 11 marca 2010 r.

„Dekalog jako mądrość wiodąca ku Bogu i bliźniemu” – konferencja dla Klubu Inteligencji Katolickiej w Waszyngtonie (USA), 16 marca 2010 r.

8. Ks. dr hab. Dariusz Dziadosz

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Inauguracja roku akademickiego w Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Lublinie 2009/2010, Lublin 25 października 2009 r., wykład „Wierna służba Bogu. Biblijna koncepcja kapłaństwa”.

Wiosenne Dni Biblijne „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana. Biblia o kapłaństwie”, KUL, Lublin 24-25 marca 2010 r., główny organizator, referat „Instytucja kapłana w deuteronomistycznej historii Izraela (Joz–2 Kr1)”.

9. Ks. dr hab. Stanisław Hareźga

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

48. Sympozjum Biblistów Polskich, Tarnów 7-9 września 2010 r.

Posiedzenie Towarzystwa Naukowego KUL, Lublin 16 listopada 2009 r., referat „Ateistyczna interpretacja Biblii według prof. Heleny Eilstein”.

Tydzień Eklezjologiczny „Kapłaństwo – skarb w naczyniach glinianych”, KUL, Lublin 15 marca 2010 r., referat „Kapłaństwo Chrystusa w misterium Kościoła (Ef 2,11-22)”.

Wiosenne Dni Biblijne „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana. Biblia o kapłaństwie”, KUL, Lublin 25 marca 2010 r., referat „Ideal kapłana w Listach Pastorskich w świetle kwalifikacji biskupów, starszych i diakonów (1 Tm 3,1-13 i Tt 1,5-9)”.

Symposium „Wychowanie dzieci do wstrzemięźliwości i skromności podstawą profilaktyki uzależnień”, Jarosław 24 kwietnia 2010 r., referat „Wstrzemięźliwość i skromność w Biblii”.

Wykłady otwarte „Kapłaństwo i Duch Święty”, KUL, Lublin 17 maja 2010 r., wykład „Kapłaństwo chrześcijan jako droga nowa i żywa (Hbr 10,20)”

Symposium mariologiczne „Oto Matka twoja (J 19,27). Maryja w życiu kapłana”, Bochnia 23 września 2010 r., wykład „Maryja i kapłan jako głosiciel słowa Bożego”.

Dni Duchowości „Słudzy komunii”, Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne, Katowice 28-29 września 2010 r., wykład „Kapłan w kościelnej wspólnoty w świetle listów św. Pawła”.

Publiczne konferencje i wykłady:

Sesja Rady Kapłańskiej Archidiecezji Przemyskiej, Przemyśl 13 lutego 2010 r., wykład „Uwagi do hermeneutyki znaków czasu”.

Tydzień Biblijny, Przemyśl 18 kwietnia 2010 r., wykład „Biblijne podstawy obrazu Miłosierdzia Bożego”.

Centrum Formacji Duchowej Salwatorianów. Szkoła Biblijna „Wierzyć i praktykować wiarę. Księga Kapłańska”, Kraków 7-9 maja 2010 r., cykl wykładów.

Drugie Diecezjalne Spotkanie Grup Biblijnych, Przemyśl 29 maja 2010 r., wykład „Bogactwo sensu Pisma Świętego”.

10. Dr. hab. Krzysztof Mielcarek

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne „Pomiędzy Księgą Henocha a Apokalipsą św. Jana”, KUL, Lublin 22-23 października 2009 r.

Roman Catholic – Baptist World Alliance International Conversations „Episkopé in the Church of Christ (PCPCU – BWA)”, Rzym 13-19 grudnia 2009 r.

40. Sympozjum Katechetyczne Międzypakonnego Instytutu Katechetycznego „Służyć i królować, czyli o kapłaństwie powszechnym”, Kraków 6 marca 2010 r., referat „Biblijna teologia kapłaństwa powszechnego”.

Wiosenne Dni Biblijne „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana. Biblia o kapłaństwie”, KUL, Lublin 24-25 marca 2010 r., referat „Kapłaństwo wierzących według 1 P 2,1-10”.

48. Sympozjum Biblistów Polskich, Tarnów 7-9 września 2010 r.

II. Ks. dr hab. Wojciech Pikor

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne „Pomiędzy Księgą Henocha a Apokalipsą św. Jana”, KUL, Lublin 22-23 października 2009 r., referat „Ez 38–39 jako zwiastun eschatologii apokaliptycznej”.

Wiosenne Dni Biblijne „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana. Biblia o kapłaństwie”, KUL, Lublin 24-25 marca 2010 r., referat „Ezechiel «dźwigający winę» ludu (Ez 4,4-6) – posługa proroka czy kapłana?”

Duszpasterskie Wykłady Akademickie „Biblia a moralność. Dar życia – dar przymierza – odpowiedź człowieka”, KUL, Lublin 27-28 sierpnia 2010 r., referat „Moralność biblijna drogą współczesnego człowieka (perspektywa biblijna)”.

48. Sympozjum Biblistów Polskich, Tarnów 7-9 września 2010 r.

Warsztaty biblijno-katechetyczne:

Współorganizator w ramach Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II, Wydział Katechetyczny Diecezji Pelplińskiej, Starogard Gdański.

„Woda jako żywioł ludzkiego życia”, Starogard Gd. 24 października 2009 r., referat „Woda jako element historii zbawienia”, referat „Symbol jako środek komunikacji w Piśmie Świętym”.

„Światło jako żywioł ludzkiego życia”, Starogard Gd. 28 listopada 2009 r., referat „Historia zbawienia pisana światłem w Starym Testamencie”, referat „Ogień Bożego gniewu a Boże miłosierdzie”.

„Powietrze jako żywioł ludzkiego życia”, Starogard Gd. 6 lutego 2010 r., referat „Powietrze jako element historii zbawienia Starego Testamentu”, referat „Koholeta pogoń za wiatrem”, referat „Duch Jahwe w Starym Testamencie”.

„Ziemia jako żywioł ludzkiego życia”, Starogard Gd. 24 kwietnia 2010 r., referat „Ziemia obiecana w historii zbawienia”, referat „Powołanie człowieka wobec ziemi w świetle Biblii”, referat „Biblijna wizja raj”.

12. Dr Henryk Drawnel SDB

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne „Pomiędzy Księgą Henocha a Apokalipsą św. Jana”, KUL, Lublin 22-23 października 2009 r., referat „Nauczanie i tożsamość upadłych aniołów w *Księdze czuwających* w kontekście religijnym i społecznym Babilonii okresu perskiego i hellenistycznego”.

Wiosenne Dni Biblijne „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana. Biblia o kapłaństwie”, KUL, Lublin 24-25 marca 2010 r., referat „Obraz idealnego kapłana na przykładzie Lewiego w Wizjach Lewiego”.

48. Sympozjum Biblistów Polskich, Tarnów 7-9 września 2010 r., przewodniczenie sesji popołudniowej, 8 września 2010 r.

V Sympozjum naukowe poświęcone starożytnemu Izraelowi: „Cywilizacja miejska starożytnego Izraela”, Toruń 27-29 września 2010 r.

13. Dr Andrzej Kiejza OFMCap

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Sympozjum „Biblia o alkoholu”, Zakroczym 18 maja 2010 r., główny organizator, referat „Czy Biblia rzeczywiście mówi o alkoholu? Dane

archeologiczne. Terminologia i statystyka”, referat „Nowotestamentowe wskazania dotyczące trzeźwości”.

14. Ks. dr Andrzej Piwowar

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

47. Sympozjum Stowarzyszenia Biblistów Polskich, Olsztyn 23-24 września 2009 r.

Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne „Pomiędzy Księgą Henocha a Apokalipsą św. Jana”, KUL, Lublin 22-23 października 2009 r.

Wiosenne Dni Biblijne „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana. Biblia o kapłaństwie”, KUL, Lublin 24-25 marca 2010 r., referat „Syrach – obrońca prawowitego arcykapłana”.

Sympozjum „Biblia o alkoholu”, Zakroczym 18 maja 2010 r., referat „Rady mędrców starotestamentalnych odnoszące się do picia wina i alkoholu”.

15. Ks. dr Anold Zawadzki

Sympozja naukowe, zjazdy, referaty i wykłady:

Wiosenne Dni Biblijne: „Od Melchizedeka do Jezusa – Arcykapłana. Biblia o kapłaństwie”, KUL, Lublin 24-25 kwietnia 2010 r., referat „Idea kapłaństwa w Corpus Paulinum”.